

Zaans schaatsmodel

Ik ben geboren in Zaandam en mijn vader zat na de 2e Wereldoorlog in het zgn burgerwerk waardoor hij veel bij particulieren aan het werk was. Zodoende kreeg hij vaak oude gebruiksvoorwerpen, die over de Zaanstreek gingen, hierin was hij erg geïnteresseerd.

Na het overlijden van mijn moeder eind 1991 kreeg ik 3 paar schaatsen in bezit welke altijd in de trapopgang hadden gehangen. Van 1 paar maakte mijn vader met kerst een zgn kerststuk wat op de vensterbank werd geplaatst, hij koppelde de 2 schaatsen mbv verfroerstickjes als een soort slee aan elkaar en plaatste hier een kerstman, wat kerstgroen en een kaars op. Dit deed hij al vele jaren, hij noemde deze schaatsen "Assendelfers" en vertelde dat de houten van Palmhout waren gemaakt.

Deze schaatsen heb ik vanaf mijn lidmaatschap (ca.1977) op onze jaarlijkse bijeenkomsten in oktober meegenomen maar niemand heeft mij enige informatie kunnen verschaffen. Drie jaar geleden heb ik nog een paar gekocht op een Zaanse rommelmarkt. Na het uitkomen van het boekje van Frits Locher en Wiebe Blauw over Duitse schaatsen zag ik hetzelfde model op bladzijde 22 met de titel Holländische schlittschuhe. Daar deze prent waarschijnlijk rond 1877 is gemaakt praten wij dus over een oud model. Een Duits paar kocht ik bij

Gauke Bootsma, met het merkje LS, maar geen datering (Het merkje L.S. staat waarschijnlijk voor Lohman en Sohn, die schaatsen maakte van 1875 tot ca.1899, red.). Bij mijn eerste bezoek aan het Schaatsmuseum in Westzaan zag ik dit model ook liggen en Anrie Broere kreeg hetzelfde model in handen, ook van uit de Zaanstreek .

Eind vorig jaar belde Anrie mij dat het Openluchtmuseum een winterpresentatie hield waarbij er oa schaatsen te zien waren uit de collectie van de fam. Honig, waaronder het voor ons (on)bekende model met een ingebrande naam JACOB HONIG J en datering 1834.

Via het internet kwam ik bij Jacob Honig Jz. jr., geb te Zaandam 5 mei 1816, die eerst was verbonden aan de papierhandel van de firma J. Honig en Zoon en later burgemeester van Zaandijk is geworden, waar hij overleed op 14 november 1870.

Dit bleek na telefonisch contact met Simon Honig (ons wel bekend uit Kouwe Drukke)

zijn overgrootvader te zijn. Hij vertelde mij ook (net als mijn vader), dat de voetstapels van Palm of Buxus hout werden gemaakt. Volgens Simon Honig maakte men hier gebruik van de versleten tanden van de houten raderen van molens (afvalhout). Dit zou kunnen verklaren waarom de hals (voor

die tijd) niet hoog oploopt.

De minimale afmetingen van de kammen zou dan moeten zijn: lengte 47 cm , hoogte 7,5 cm , dikte 5 cm.

Gemeten maten van voetstapels in cm

m	X	Lgt hals	lgt voetbed	tot.lgt	voetb.br.	halshgt.	Dikte ijzer in m	
							voor	achter
		22	25	47	7,5	4,6	5,6	4,0
		16	28	44	7,0		5,5	3,5
	<i>Westzaan</i>							
	Tom 1	17	28,5	45,5	6,5	4,9	5,5	3,0
	Tom 2	14	29	43	6,5	3	5,0	4,0

Het 1e paar van mij is aan de voorkant gemerkt, boven aan een soort Maltezer kruis. Dit merkje werd in de Zaanstreek wel meer gebruikt door de katholieke smeden volgens Simon Honig. Hieronder staat een kleine v in schuinschrift, hier weer onder de hoofdletter P.

Kouwe Drukke no 18 zijn volgens mij ook Zaanse.

Hopelijk krijgt dit artikel over de Zaanse schaats later een vervolg.

Dit is de wens van Tom Clardij

Het paar schaatsen van Anton Visser in

